

30 ינואר 2019

לכבוד

מנכ"ל משרד החינוך

מר שמואל אבואב

שלום רב,

הנדון: אי-פרסום תוצאות מבחני המיצ"ב וכוונת משרד החינוך למנוע את פרסומם בעתיד

קראנו בדאגה את תגובת משרד החינוך לידיעה שפורסמה ביום 29 בינואר 2019, לידיעה שפרסם ליאור דטל כתב עיתון דה-מרקר, ביחס לסכסוך העבודה שהוכרז בין הסתדרות המורים למשרד החינוך, וזו לשון התגובה:

"משרד החינוך בוחן את האפשרות המשפטית למנוע את פרסום הציונים הבית-ספריים, שהובילו לפרסום טבלאות ליגה לא צפויות בין בתי הספר. המשרד רוצה שהבחינה תישאר מדד אמין ורלוונטי. המשרד מגבה את המהנלים ואת המורים שהם ההון האנושי של מערכת החינוך ומציעים אותה קדימה, לצד זאת יש הכרח במדידה כדי לעקוב אחר השגת היעדים במערכת."

לפי לשון התגובה, עולה כי משרד החינוך בוחן את האפשרויות המשפטיות שלא למסור לעיון הציבור את ציוני מבחני המיצ"ב, וזאת על אף פסיקתו החד-משמעית של בית המשפט העליון שניתנה במסגרת עע"ם 1245/12 התנועה לחופש המידע נ' משרד החינוך. פסיקתו של בית המשפט העליון בעניין המיצ"ב, ניתנה בהסכמה מלאה על ידי שלושה שופטי בית המשפט העליון, כאשר את פסק הדין המנומק היטב כתב המשנה לנשיאה, השופט אליעזר ריבלין ופסק לבסוף לאחר שבחן את החששות והנימוקים השונים שהעלה בפניו משרד החינוך, כי החששות השונים כולם יחד וכל אחד לחוד אינם יכולים להצדיק את מניעת הפרסום ועל כן הורה בית המשפט על העברת המידע לתנועה לחופש המידע. מאז אותו פסק דין קאנוני, פרסם משרד החינוך את הנתונים אחרת, כלומר משנת 2005 והלאה ובסיום כל שנה פרסם את תוצאות המבחנים העדכניים.

השנה, לאור חששות לרמאות שהתגלו במספר בתי ספר התעכב הפרסום על ידי משרד החינוך וכעת נשמעים קולות מצד משרד החינוך עצמו כי הוא בוחן דרכים כיצד הוא יכול להימנע מהמשך הפרסום. ויודגש, משרד החינוך עצמו עוד בהליך שהתקיים בפני בית המשפט העליון הביא את החששות שלו ביחס לכך שמדובר במבחנים 'עיתרי סיכון' ופירט בהרחבה על אותן תופעות שליליות מהן הוא חשש ואף דבק בעמדה כי פרסום הנתונים יוביל לביקורת מטעם הציבור, וביקורת זו צפויה לרפות את ידי העוסקים במלאכה, על כך השיב בית המשפט (פסקה 11 לפסק דינו של א.ריבלין), כי עמדה זו מוטב היה שלא הייתה מושמעת. בנוסף לכך הציע בית המשפט למשרד החינוך לפעול ביחס לאותן תופעות שליליות כדלקמן:

"המשיב יכול להגביר את אמצעי הבקרה שלו כנגד אותן "תופעות שליליות" מהן הוא חושש. כל ארגון הירארכי מתמודד עם הסכנה שעובדים מסוימים ינסו – בדרכים כאלה או

התנועה לחופש המידע (י"ב)
الحركة لحرية المعلومات
The Movement for Freedom of Information

אחרות – לייפות את הישגיהם בפני הממונים עליהם. אין בעניין זה יחוד למערכת החינוך וברי כי עומדים בפני המשיב שלל כלים ניהוליים לשם התמודדות עם בעיה זו. בהתקיים דרכים אלטרנטיביות להתמודדות עם השיבוש שאותו צופה המשיב בתפקודה של מערכת החינוך, בעקבות הפיכת מבחני המיצ"ב ל"עיתורי סיכון", על המשיב להעדיף אותן דרכים חלופיות על פני הפגיעה בזכות המערערים לחופש מידע".

עוד נקבע בפסק הדין:

" גם אם סבורים המשיבים כי פרסום המידע יוביל לתהליך חברתי שלילי של הגדלת פערים בחברה, כתוצאה מבחירות אוטונומיות של הורים מסוימים שיחשפו למידע, וחשש זה אין בו לדעתי ממש – הרי שאין עילה בחוק המאפשרת להם למנוע את חשיפת המידע בשל טעם זה. חשוב להדגיש כי אין בין תשע-עשרה העילות למניעת חשיפת מידע, אלה המנויות בסעיפים 8-9 לחוק חופש המידע, ולו עילה אחת המתירה לרשות לסרב לחשוף מידע הקיים ברשותה אך בשל שהיא סבורה – באופן פטרנליסטי כך יש לומר – כי מוטב לו לציבור שלא יהא חשוף למידע משיהיה חשוף לו. ולא בכדי כך הדבר. היעדר עילה שכזו בחוק משקף את קביעתו הנורמטיבית של המחוקק כי המידע הוא קניינו של הציבור וכי הרשות מחזיקה בו בנאמנות עד שאין היא רשאית להחליט עבורו אם חשיפה למידע תשרת אותו אם לאו. הרשות רשאית לשקול את שיקוליה שלה, ולהגן על עצמה מפני שיבוש בתפקודה, אך אין היא רשאית לשקול עבור הציבור את שיקוליו שלו.

מצופה שמשדד החינוך ימדוד וידע באופן מהימן מה היא רמת החינוך אותה הוא מספק לכלל אזרחי ישראל, והיום לאור אותה פסיקה תקדימית של בית המשפט העליון, גם זכותו של הציבור לדעת ויותר מכך רשאי הוא להעביר ביקורת לגיטימית על ההישגים אליהם הוא נחשף באמצעות פרסום תוצאות מבחני המיצ"ב, וזו אף זכותו החוקתית הנגזרת מזכותו לבחור בין כל האפשרויות החוקיות הניצבות בפניו.

כל מנהל בית ספר, מורים וכך גם משרד החינוך יודעים היטב, כי התופעות השליליות הנלוות לקיום מבחני המיצ"ב היו קיימות עובר לפרסום תוצאות מבחני המיצ"ב, הניסיון הנוכחי של משרד החינוך למנוע את הפרסום מהטעמים הללו היא בריחה מאחריות המוטלת עליו כמי שאחראי גם לטוהר הבחינות, ניסיון זה סופו להיכשל ונדמה שצריך להזכיר למשרד החינוך כי אין בשקיפות ובפרסום תוצאות מבחני המיצ"ב כדי לפגוע או לשבש את תפקודו, וגם אם קיים קושי כזה או אחר הרי שהוא נסוג מפני זכות הציבור לדעת, כך על פי פסק הדין של בית המשפט העליון.

משכך, אנו נמשיך לעמוד על פרסום המידע בהתאם לאותה פסיקה של בית המשפט העליון בע"ת 1245/12 התנועה לחופש המידע נ' משרד החינוך, כל ניסיון מצד משרד החינוך להפר את פסיקתו של בית המשפט יענה על ידי התנועה לחופש המידע, גם אם תידרש לנקוט בהליכים משפטיים נוספים.

בכבוד רב,
רח"ל אדרי, עו"ד
מנכ"לית

העתק:

עו"ד אילתן מלקמן, יועצת משפטית, משרד החינוך
עו"ד אייל זנדברג, מנהל תחום משפט ציבורי ביעוץ וחקיקה, משרד המשפטים